

Η «μαγεία» ενός αιρετικού

Την τέχνη που κατέχουν οι άνθρωποι «συνδέοντας τη γνώση με τη δυνατότητα της πράξης» δίδαξε ο φιλόσοφος Τζορντάνο Μπρούνο, που το 1600 οδηγήθηκε στην πυρά ως αιρετικός

Του **Σάκη Μαλαβάκη**

Η Αναγέννηση έχει εδραιωθεί στην εποχή του, και μαζί της ένας οργανισμός πνευματικός και νεοπλατωνικός κύριως. Ο Αριστοτέλης, σημείο αναφοράς για αιώνες, έχει παραμεριστεί και πλέον κυριαρχεί η ιδέα. Ο Πλάτωνας αναδύεται και γίνεται καθοριστικός. Η Αναγέννηση, μια εποχή λαϊκή, θα μπορούσε λοιπόν να οριστεί ως εξής: ένας διαρκής στροβιλισμός ιδεών ή μάλλον φιλοσοφιών. Ο ρυθμός του πνεύματος αυτής της νέας εποχής καθορίζεται από στοχαστές όπως ο Επίκουρος και οι Στωϊκοί, ο Λουκρήσιος και ο Κικέρωνας, ο Ερασμος, ο Πλωτίνος και οι λοιποί νεοπλατωνικοί – λόγω της κυριαρχίας του και μόνο, ο Πλάτωνας αποσιωπείται. Κυριαρχεί ο ανθρωπισμός και παρ' όλο που ο στόχος δεν είναι αμειγώς επιστημονικός (σχολαστικός), το πνεύμα κυριολεκτικά αναγεννιέται. Τέχνη και λογοτεχνία παίρνουν τη θέση της φιλοσοφίας – η φιλοσοφία ορίζεται πλέον ως τρόπος, ως στάση ζωής – και η έννοια της (ολικής) αποδοχής επιτρέπει το πλοσίασμα φιλοσοφικο-θρησκευτικών θεωριών προερχόμενων από την Ανατολή. Ζωροαστρισμός και ερμητισμός, η εβραϊκή καμπάλα και ο ανιμισμός χαράζουν νέες διαδρομές. Αυτές θα ακολουθήσει, αν δεν τις χαράξει κιόλας μαζί με άλλους, ο εξ-αιρετικός Τζορντάνο Μπρούνο, φι-

λόσοφος, μαθηματικός και αστρονόμος. Αυτός ο αποκρημμένος δομικανός μοναχός θα μπορούσε να οριστεί ως ο φιλόσοφος του ανοίγματος. Το Εν, ο κόσμος και ο άνθρωπος είναι το τρίπτυχο που ορίζει τη σκέψη του σύμφωνα με την οποία ο (μη πραγματικός) κόσμος μας είναι απέραντος και κυρίως έμψυχος. Ο ανθρώπινος νους είναι ένας εν δυνάμει παγκόσμιος

νους, ο ανθρώπινος μικρόκοσμος αναπαριστά τον σημαντικό μακρόκοσμο και η «μαγική αντίληψη, η μνήμη και η φαντασία είναι οι γέφυρες που συνδέουν τον άνθρωπο με τον κόσμο και τη θεότητα». Ο μάγος δεν είναι τίποτα παραπάνω από έναν άνθρωπο σοφό ο οποίος δρα. Ο μαγικός τρόπος αντίληψης είναι ένας φυσικός τρόπος αντίληψης. Με το «Περί μαγείας» λοιπόν,

Ο Τζορντάνο Μπρούνο στην πυρά. Πίνακας του Αντρέ Ντιράντ (2000) που παρουσιάζει το μαρτυρικό τέλος του μοναχού

Giordano Bruno
ΠΕΡΙ ΜΑΓΕΙΑΣ
 Μτρ. Ευγενία Γραμματικοπούλου
 Εκδ. Εξάντας/Νήματα

το οποίο διασώθηκε απλοφόρητο και πρωτοεκδόθηκε μόλις τον 19ο αιώνα, ο Μπρούνο επεδίωκε να υποδείξει «στον άνθρωπο τον δρόμο για να ενωθεί με το Σύμπαν και τους Θεούς και να φτάσει στην αληθινή γνώση».

Το μικρό αυτό δοκίμιο, η ουσία του οποίου βασικά έγκειται πέραν της μαγείας, τουλάχιστον όπως εμείς την αντιλαμβανόμαστε, παρέχει στον Μπρούνο τη δυνατότητα να (ξανα) εκφραστεί υπέρ της μίας και μοναδικής ψυχής του κόσμου – πρόκειται για μια παγκόσμια ψυχή – η οποία, ως προϋπόθεση κυρίως, (μας) αποδεικνύει «την πνευματική συνέχεια του Σύμπαντος» και μας επιτρέπει «να μελετήσουμε τη φύση με τον αληθέστερο τρόπο». Εστιάζοντας στη φυσική μαγεία, ένα από τα τρία είδη μαγείας σύμφωνα με την κατάταξη του γερμανού αποκρυφιστή Κορνήλιου Αγρίππα (η θεϊκή και η μαθηματική είναι τα άλλα δύο είδη), ο φιλόσοφος εκφράζεται υπέρ ενός φυσικού κόσμου ο οποίος δύναται, λόγω των μαγικών δεσμών που ενυπάρχουν σ' αυτόν, να αλλάξει. Η μαγεία ή αλλιώς σοφία ορίζεται λοιπόν ως μια απόπειρα χειρισμού της φύσης προς όφελος του ανθρώπινου γένους.

K. Ζώρας, Α. Παναγιωταρέα, Δ. Ποταμιάνος, Μ. Σπουρδαλάκης (επιμέλεια)
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΜΜΕ
 Εκδ. Α. Α. Διβάνη/Ίδρυμα Ωνάση

ΜΜΕ σε δημοκρατική απόγνωση

Σε περιρρέουσα ατμόσφαιρα κρίσης, το βιβλίο αυτό – καταγράφει τις εισηγήσεις στο συνέδριο «Δημοκρατία και ΜΜΕ» – καλύπτει μια ευρύτατη θεματολογία πάνω στο ζήτημα «τα μέσα ενημέρωσης σε κατακρήμνιση σε όλα τα επίπεδα» όπως χαρακτηρίζεται αναφέρεται. Πανεπιστημιακοί, δημοσιογράφοι και πολιτικοί συνετέλεσαν μέσα από επτά συνεδρίες στην αποτύπωση της πραγματικότητας και στην προσαρμογή ερευνητικές γεγονότων και φαινομένων που σχετίζονται με τα ΜΜΕ. Αρχίζοντας από το ιδιοκτησιακό καθεστώς, τους ελεγκτικούς (;) μηχανισμούς, τη σχέση επιχειρησιακής δραστηριότητας και πληροφοριακής πολυφωνίας, καθώς και τη συγκέντρωση - κυριαρχία στα μέσα ενημέρωσης, το κείμενο επιμένει ιδιαίτερα στην πολιτική επικοινωνία, το πολιτικό ρεπορτάζ, τη συμμετοχή και την παρέμβαση των πολιτών, τα κοινωνικά δίκτυα σε συνάρτηση με τα ΜΜΕ. Το βιβλίο δικαιώνει απόλυτα τον τίτλο του συνεχίζοντας την ενδελεχή περιήγηση σε εξαιρετικά ευαίσθητα θέματα, όπως την αξιοποίηση (;) των ΜΜΕ για τη διαμόρφωση πολιτικών, την περιφέρεια πλέον ηλεκτρονική διαβούλευση, τη σχέση εξουσίας και διαμόρφωσης ή χειραγώγησης των ειδήσεων. Ιδιαίτερα εδώ, εξαιρετικά εμφαντική είναι η εισήγηση της Μ. Ρήγου που πραγματεύεται το θέμα της ευθέως ανάλογης σύνδεσης της Δημοκρατίας με την Ενημέρωση. Το κείμενο κλείνει με την αναφορά – συνήθως «απούσα» ως γεγονός αλλά πάντα «παρούσα» ως θέμα – στις πολιτικές αξίες, στη σύνδεση της έννοιας του πολίτη και του δημοσίου λόγου, κάνοντας μια πολύ ενδιαφέρουσα κάλυψη των μέσων επικοινωνίας - ενημέρωσης στο πλαίσιο των σύγχρονων τεχνολογιών.

Η κρίση στη λογοτεχνία

Alex Preston
Η ΠΟΛΗ ΠΟΥ ΜΑΣ ΠΑΗΓΩΝΕ
 Μτρ. Ιωάννα Συρίγου
 Εκδ. Παπαδόπουλος

Απόφοιτος του Χέρφορντ Κόλετζ της Οξφόρδης και έχοντας εργαστεί ως διαπραγματευτής (trader) στο Σίτι του Λονδίνου, ο Αλεξ Πρέστον στο πρώτο του μυθιστόρημα μας ξεναγεί στα άδυτα της υψηλής κερδοσκοπίας. Ο Τσάρλι, ένας νεαρός που φιλοδοξεί να είναι να κατακτήσει τα πάντα – τη γυναίκα που αγαπά, τη μητρόπολη στην οποία ζει, την επιτυχία και την οικονομική υπεροχή – αρχίζει μια περιδιάβαση σ' έναν κόσμο ο οποίος κινείται με ρυθμούς τόσο φρενήρεις ώστε η πραγματικότητα, στους κόλπους της οποίας ελλοχεύει ήδη η κρίση, να παραμένει πίσω του. Το τίμημα θα είναι τόσο ανθρώπινο όσο και τραγικό.

Πρωτεύουσες πορεία

Γιάννης Κairoφύλλας
Η ΑΘΗΝΑ ΣΤΟΥ ΟΘΩΝΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ
 Εκδ. Καστανιώτη

Πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους από το 1834, η Αθήνα εκείνη την εποχή αριθμούσε πέντε - έξι χιλιάδες κατοίκους και ήταν μια πόλη έρημη και θλιβερή. Η Πανεπιστημίου ήταν εσοχή και μεταξύ των ερειπίων, υπήρχαν διάσπαρτα μόλις τριακόσια σπίτια ενώ οι όποιες μεταφορές γίνονταν με καμήλες και γαϊδούρια! Ο δημοσιογράφος και συγγραφέας Γιάννης Κairoφύλλας μάς ξεναγεί στην Αθήνα των μέσων του 19ου αιώνα, από τον ερχομό του Οθωνα έως και την έξωσή του, παρουσιάζοντάς μας στιγμές και γεγονότα ορόσημα από τα πρώτα στάδια της διαμόρφωσης της χαοτικής πλέον αλλά παράλληλα ξεχωριστής Αθήνας.

Μια θάλασσα ανάγνωσης

Ελένη Τορόση
Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΜΟΑΥΒΙΟΥ
 Εκδ. Πατάκη

Ο Μάρκος αντι να διαβάσει, κλείνει τα μάτια του και ονειρεύεται. Ξαφνικά, το μολύβι του που του χάρισε η φίλη του η Γιαννούλα το πρῶτο σπκώνεται και ζωγραφίζει στο χαρτί. Υπάρχει όμως και η γόμα η στρουμπουλή που πρέπει όλα να τα σβήσει και έτσι το μολύβι να στενοχωρήσει. Ακόμη ένα βιβλίο - παραμύθι της σειράς «Χωρίς σωσίβιο» για παιδιά που έχουν κατακτήσει τον μηχανισμό ανάγνωσης γραμμένο από τη δημοσιογράφο Ελένη Τορόση, το πρώτο βιβλίο της οποίας – «Ο χορός των χταποδιών» – μπήκε στη λίστα επιλογής των καλύτερων παιδικών βιβλίων της Stiftung Lesen.